

Přechod k bojové činnosti s použitím JZ

Upraveno z tisku NDR

Socialistické vojenské umění vychází z možnosti války jak s použitím tak i bez použití jaderných zbraní. Studuje proto velmi důkladně charakter obou způsobů války, rozvíjí s odpovídající pozorností především současné zbraně, doplňuje zásady jejich použití a vytváří účelné metody přechodu od konvenční bojové činnosti k použití jaderných zbraní.

O bojové činnosti bez použití jaderných zbraní bylo již uveřejněno dostatek poznatků. Důležité však je zabývat se přechodem k bojové činnosti s použitím jaderných zbraní, poněvadž tato má určité zvláštnosti.

Naším článkem chceme vyvolat diskusi k prvním poznatkům, i když jsou to částečně ještě osobní názory. Přitom bylo přihlédnuto i k novým studijním materiálům. V zájmu dalšího řešení, spojeného s praxí, bude účelné, zaujmou-li k tomuto tématu stanovisko také důstojníci od útvarů a zevšeobecní-li především i jejich zkušenosti.

Situace, v nichž vojska NATO přecházejí k činnosti s použitím JZ

Koncepce velení NATO připouští situaci, při níž jejich vojska v průběhu konvenční bojové činnosti přecházejí k použití jaderných zbraní. Takové situace mohou mj. být:

1. Vojska dosáhla počáteční úspěch, narazila však v hloubce na silný odpor. Protivník vede operačními zálohami protiúder, útočné tempo tím klesá a zálohy již nestačí k udržení operační a strategické iniciativy. Cíle plánů velení NATO nemohou být již v důsledku toho s použitím konvenčních prostředků dosaženy.

2. Vojska vyvíjejí v jednom operačním směru útočnou činnost. V jednom (nebo několika) důležitém operačním směru (směrech) úspěch v průběhu dosavadní konvenční bojové činnosti nebyl dosažen, přesto, že byly použity operační zálohy. Také další vedení bojové činnosti bez použití jaderných zbraní nedává útočícím vojskům v nejbližší době žádnou reálnou možnost změnit na daném operačním směru v rozhodující míře poměr sil ve vlastní prospěch.

3. Naším vojskům se podařilo na všech operačních směrech porazit pohraniční svazky a nejbližší operační zálohy protivníka ve střetných bojích a sraženích, získat operační iniciativu a rozvíjet útočné operace, které s konvenčními silami a prostředky nemohly být zastaveny.

4. Naše taktické a operační svazky zničily zajišťovací síly protivníka v zajišťovacím pásmu, úspěšně překonaly systém

uzávěr a prolomují pásmo obrany protivníka.

5. Naše vojska obklíčila části operačních svazků nebo více operačních svazků protivníka v průběhu útočné činnosti s použitím konvenčních prostředků. Protivník může výběrově použít jaderné zbraně, aby zabránil úplnému zničení jeho obklíčeného uskupení a zabezpečil vyjití z obklíčení.

Tento výčet bojové činnosti pozemních sil, při níž vojska NATO mohou nebo pravděpodobně budou přecházet k použití jaderných zbraní, není ani úplný ani formulován s konečnou platností. Ukazuje jen náznakově rozmanitost možností, ale také pružnost názorů protivníka při přechodu k bojové činnosti s použitím jaderných zbraní. V koncepci velení NATO se předpokládá — bude-li to nutné — přejít k použití jaderných zbraní postupně. Dosáhly-li naše útočící taktické a operační svazky operační úspěch, zamýšlí protivník tento úspěch rychle zlikvidovat použitím taktických jaderných zbraní a na dotyčných operačních směrech získat a udržet operační iniciativu. Jestliže však použití taktických zbraní nepovede k žádnému úspěchu, je nutné počítat s prvním jaderným úderem.

Vojska NATO budou mít již na začátku konvenční války nutné jaderné prostředky, takže vzniká trvalé nebezpečí jejich použití. Naši velitelé, štáby a jednotky musí v důsledku toho být při bojové činnosti bez použití jaderných zbraní trvale připraveny přejít k jejich použití. K tomu je žádoucí trvale uskutečňovat všechna opatření, aby bylo možné zjistit a zmařit přípravu protivníka k použití jaderných zbraní.

Všeobecně můžeme říci: Přechod k bojové činnosti s použitím jaderných zbraní je tehdy nejpravděpodobnější, ztratí-li protivník důležité prostory, hrozí-li nebezpečí zničení jeho hlavního uskupení a jeho možnosti působení na naše vojska se značně zmenšily, právě tak jako byly-li z naší strany vytvořeny předpoklady k plynulému rozvíjení útočných operací. To však nevylučuje, že by k přechodu mohlo dojít i dříve.

Které příznaky naznačují, že protivník přechází k použití jaderných zbraní? Jde především o tyto skutečnosti:

- předávání údajů o době použití taktických jaderných zbraní, popř. všeobecných jaderných zbraní;

- náhlé nebo systematické aktivování rádiového spojení v 1. linii mezi štáby a raketovými vojsky nebo jednotkami dělostřelectva a raketových technických útvarů;

- příjezd a pobyt zvláštních jednotek RVD

- rychlé přeskupení důležitých prvků operační sestavy z okruhu působnosti našich taktických jaderných prostředků;

- přivedení a přeskupení raketových vojsk, zvláště zaujetí palebných postav;

- uvedení raketových jednotek a letectva (nosičů JZ) do vyššího stupně pohotovosti;

- zesílená činnost průzkumných orgánů a prostředků v naší taktické a operační hloubce, zesílená činnost průzkumných letounů;

- četné a systematické předávání meteorologických údajů štábům letectva a raketových jednotek;

- evakuace obyvatelstva na důležitých směrech činnosti;

- jednotky a útvary zvláště v 1. sledu zaujímají kryt.

Trvalá znalost a důkladná analýza celkové situace umožňují i předpokládat přibližnou dobu prvního použití jaderných zbraní a včas uskutečnit protipatření vlastních vojsk.

Zvláštnosti a zásady činnosti vlastních vojsk při přechodu k použití JZ

První jaderný úder

Začíná-li činnost bez použití jaderných zbraní, je první plánovaný jaderný úder systematicky upřesňován. To je složitý proces, který klade největší požadavky na velitele a štáby. V čem spočívají zvláštnosti organizace a vedení prvního jaderného úderu v průběhu konvenční bojové činnosti ve srovnání s prvním jaderným úderem na začátku války?

Zásadně trvá změněná a velmi složitá situace protivníka a s tím spojených objektů, na které máme působit. Jestliže mohlo být zničeno u protivníka jedním jaderným úderem střední velikosti zpravidla současně více jednotek nebo dokonce útvarů, pak k dosažení stejné účinnosti na základě silně decentralizované situace protivníkových jednotek na bojišti je žádoucí nejméně několik úderů. K tomu přichází mnohostranná a relativně nepřerušovaná dynamika vojsk protivníka, např. dynamika ve stavu jeho uskupení (vyvolaná ztrátami a nově se objevivšími objekty), místní změny prozkoumaných prvků, bojových sestav (uvnitř a vně krytů, stupeň ženijně technického vybudování).

Nastávají ztížené podmínky pro vlastní průzkum, zvláště hloubkový průzkum, radiotechnický a radiolokační průzkum.

Hlavní síly vojsk obou stran jsou úplně rozvinuty a jednotky a útvary prvního sledu jsou v bezprostředním dotyku s protivníkem.

Bude pravděpodobně docházet k častému přemísťování a přeskupování vlastních raketových jednotek v závislosti na dynamice boje nebo operace všeho druhu, zvláště přivedení nových svazků do boje.

Na základě ztrát v průběhu konvenční bojové činnosti může být všeobecný počet vlastních jaderných zbraní a prostředků — bez ohledu na druh — značně redukován.

Taktické raketové jednotky mohou se plně — a to je značná výhoda — zúčastnit prvního jaderného úderu. Je-li účelně organizován průzkum (doplňkový průzkum) cílových objektů a raketové baterie jsou dobře připraveny, pak může začít první jaderný úder téměř současně jednou salvou všech předpokládaných raketových baterií.

Složitost situace ovšem neumožní přidělit cíl všem prostředkům, které se zúčastní prvního jaderného úderu. Proto musí být velitelům armád a divizí dána pravomoc, aby mohli sami určit cíle pro vlastní raketové jednotky.

Tyto podstatné a možné zvláštnosti je nutné všestranně brát v úvahu při plánování, přípravě a uskutečnění prvního jaderného úderu během konvenční bojové činnosti. Zvláštnosti jsou nejen při prvním jaderném úderu, ale také při bojové činnosti svazků pozemních sil při přechodu na použití jaderných zbraní.

Použití taktických a operačně taktických raket

Při použití raketových vojsk je velmi důležité trvale a včas upřesňovat plán prvního jaderného úderu na základě nových průzkumných údajů, požadavků nadřízených a závěrů velitele. Upřesněné údaje předávají se neprodleně vykonavatelům.

Přitom je žádoucí:

- trvalý průzkum objektů,
- stanovit a upřesnit objekty pro taktické a operačně taktické rakety,
- detailně určit spotřebu jaderných prostředků, zvláště pro první jaderný úder,
- stanovit pořadí ke zvýšení stupňů bojové pohotovosti a termíny k pohotovosti raketových vojsk a zabezpečit jejich přímé a včasné splnění,
- zajistit a kontrolovat pohotovost k odpálení všech raketových útvarů,
- plánovat a zabezpečit přemístění raketových svazků a útvarů.

Při přechodu k použití jaderných zbraní je důležité nejen stanovit úkoly a doručit je vykonavatelům, ale také zvolit způsob a dobu splnění. Při vedení prvního jaderného úderu dochází totiž ke zpožděním a bezdůvodným průtahům, což umožňuje protivníkovi použít všechny jeho jaderné prostředky.

Štáby raketových útvarů a dělostřeleckých všech stupňů jsou povinny systematicky prověřovat pohotovost podřízených útvarů a jednotek raketových vojsk. K vedení prvního jaderného úderu s pokud možno největším počtem odpalovacích ramp musí mít štáby RVD trvale hodnověrné údaje o cílových objektech a včas je musí upřesnit každé baterii. Přemístění raketových útvarů a jednotek musí být organizováno tak, aby byl pokud možno největší počet odpalovacích ramp trvale připraven k vedení úderu a aby při plnění hlavních úkolů operace (boje) byla zabezpečena pohotovost k odpálení všech raketových útvarů a jednotek prvního sledu.

Použití jaderných zbraní při bojích a operacích pozemních sil

Poněvadž jaderné zbraně jsou hlavní prostředek ke zničení protivníka, je jejich použití — zvláště při prvním jaderném úderu v průběhu konvenční bojové činnosti velitelů a štábů. Použití jaderných zbraní protivníkem má značný účinek na vlastní vojska a proto vyžaduje optimální ochranu, jakož i efektivnější využití některých jaderných prostředků a účinků jejich jaderné síly. Účelná kombinace obou těchto zásad je v podmínkách použití jaderných zbraní nejen nutný předpoklad, ale současně záruka úspěšné činnosti.

Zabezpečení ochrany vojsk proti ZHN

Šířky pásem činnosti našich útvarů a svazků při bojové činnosti s použitím nebo bez použití jaderných zbraní jsou většinou shodné. Přitom však nesmíme přehlížet skutečnost, že hlavní úderné síly uvnitř pásma činnosti jsou v zájmu převahy sil na rozhodujících směrech podstatně hustěji nahromaděny. V důsledku toho je tedy nutné určené síly a prostředky uvnitř pásma činnosti decentralizovat podle norem pro bojovou činnost s použitím jaderných zbraní. Mělo by být jasné, že pravděpodobnost použití jaderných zbraní protivníkem — a tím nebezpečí pro naše vojska — je největší během jeho bezprostředních příprav k prvnímu jadernému úderu. Proto pokládáme za účelné hlavní síly, zvláště úderná uskupení decentralizovat již před tím, ale nejpozději

v době prvního jaderného úderu. Bylo-li hlavní uskupení protivníka již silně zeslabeno nebo zničeno, odpadá zvýšené nahromadění prostředků, neboť potom mají úderné síly převážně jen úkol dokončit úplné zničení protivníka.

Úderná uskupení můžeme v útočných pásech decentralizovat při částečném přeskupování nebo vedou-li útočnou bojovou činnost na rozbíhající se směrech. Decentralizace musí následovat tak, aby nebyly oslabeny úderné síly na hlavním směru a aby nebyly prozrazeny vlastní záměry. Je velmi účelná klamná činnost uskutečněná částmi sil.

Všechna další opatření ochrany vojsk proti ZHN protivníka jsou obdobná jako v podmínkách použití jaderných zbraní.

Vedení palby a uskutečnění úderu

Jaderné zbraně jsou hlavním palebným prostředkem v boji a operaci. K jejich použití dochází — v každé situaci — podle zásad, z nichž prvořadě jsou

- použití jaderných zbraní na hlavním směru ke zničení hlavního uskupení protivníka,
- použití jaderných zbraní s překvapením,
- masové použití jaderných zbraní,
- kombinované použití s jinými ZHN a palbou současných zbraní,
- použití jaderných zbraní s ohledem na bezpečnost vlastních vojsk.

Takové použití jaderných zbraní dovozuje při ničení hlavního uskupení protivníka řešit palbou rozhodující palebné úkoly a napadnout jeho uskupení současně v celé hloubce. Použitím jaderných zbraní zvyšuje se intenzita palebné činnosti.

Dělostřelectvo je při bojové činnosti bez použití jaderných zbraní hlavní palebná síla pozemních sil a hlavní prostředek k získání a udržení palebné převahy v taktickém palebném rozsahu. Při použití jaderných zbraní podporuje především bezprostředně útočící motostřelecké a tankové jednotky. Jaderná zbraň není přesto žádný prostředek podpory, nýbrž na základě jejich možnosti hlavním prostředkem ke zničení protivníka a současně k získání a udržení palebné převahy. Na bojišti nemůžeme však použít jaderné zbraně na všechny cíle. Proto všechny současné palebné prostředky, zvláště dělostřelectvo, neztratily na významu.

Použití jaderných zbraní vede nejen k pronikavým změnám situace, ale události na bojišti probíhají v krajně vysokém tempu, dynamika rychleji narůstá, boje

a operace mají značně kratší trvání. Měly-li úderné síly při použití konvenčních zbraní hlavní podíl na zničení hlavního uskupení protivníka, pak při použití jaderných zbraní je tomu jinak. V tomto případě ničí hlavní uskupení protivníka jaderné zbraně, zatím co vlastními údernými silami přísluší dokončit zničení celkového uskupení protivníka.

Takové zásadní diferencování podílu palby a úderu na zničení hlavního uskupení protivníka vyžaduje při přechodu k bojové činnosti s použitím jaderných zbraní, používat nové formy a způsoby úderu. Vedeme-li např. v útočném boji nebo útočné operaci bez použití jaderných zbraní úder přednostně na nejslabší místa v obranném systému protivníka, je to účelné ze dvou důvodů: **Na jedné straně** abychom vůbec zabezpečili nutnou převahu sil v úseku průlomu a **na druhé straně**, abychom především dosáhli rychlý vlnou do obranného systému protivníka, v dalším pak úder do boků a týlu jeho dříve uskupení zničili po částech jeho hlavní uskupení a postupně prolomili jeho obranný systém. Palebná příprava a podpora dělostřelectva a letectva slouží k napadení hlavního uskupení protivníka ve vzájemné součinnosti s údernými silami.

Při přechodu k použití jaderných zbraní nemůže být tento způsob úderu dodržen. Musí být pravidlem vést masový jaderný úder na nejsilnější uskupení protivníka, popř. nejsilnější místa jeho obranného systému, abychom ho silně oslabili již na začátku útoku. Potom udeří motostřelecké a tankové útvary — s využitím vzniklých průlomů v obranném systému protivníka, jakož i ostatních výsledků jaderného úderu — neodkladně do hloubky, aby dokončili zničení celkového uskupení a rozvíjely průlom do hloubky.

Tento nový způsob úderu při průlomu podmiňuje většinou změnu směru hlavního úderu vlastních vojsk. Bylo-li to při bojové činnosti bez použití jaderných zbraní — v zájmu palebné převahy — nutné, dosáhnout v útočném pásmu motostřelecké divize průlom obrany protivníka jen na jednom úseku nebo na jednom směru, pak použití jaderných zbraní umožňuje uskutečnit úspěšně průlom také na druhém úseku průlomu.

Tyto kvalitativně nové možnosti k řešení palebných a úderných úkolů vyplývají převážně z těchto skutečností:

— hlavní uskupení protivníka umlčujeme nebo ničíme jadernými údery ihned na počátku boje,

— uskupení protivníka napadáme jadernými údery v celé hloubce,

— rozhodující vliv na úspěšné řešení hlavních úkolů v průběhu boje nebo operace mají jaderné úder.

Jaderný úder připravuje do jisté míry úderným silám cestu k rozhodnému proniknutí do hloubky a zbavuje je zdlouhavých bojů o opevněné prostory, větší opěrné body a uzly odporu. Současně je ale také hlavní příčinou k prozazení nutnosti, minimální útočné bojové činnosti úderných sil. To je podmíněno časově omezeným působením momentu překvapení při jaderném úderu a při požadavku všestranně využívat účinky jaderných úderů.

Vedle upřesňování např. úderů, směru hlavního úderu a způsobů úderu je jedním z hlavních úkolů velení vojsk při přechodu k bojové činnosti s použitím jaderných zbraní upřesnit bojové úkoly jednotkám, útvarům a svazkům, které úder uskutečňují. Cílem ale je rychle a účelně splnit dosavadní bojové úkoly k vedení bojové činnosti bez použití jaderných zbraní v závislosti na změnách situace. To tedy znamená, že zásadní změny obsahu a hloubky bojových úkolů pro motostřelecké a tankové útvary 1. sledu při přechodu k bojové činnosti s použitím jaderných zbraní zpravidla nepředvídáme. Budou ale přednostně upřesňovány časy.

Bojové úkoly a hloubka použití mohou se přirozeně při určitých dočasných prvcích bojové sestavy svazku ukázat jako účelné nebo naopak jako nedostačující. To platí při použití vzdušných nebo námořních výsadků i pro předsunuté a speciální odřady. Musí-li předsunuté odřady při bojové činnosti bez použití jaderných zbraní pronikat do hloubky protivníka převážně tam, kde by očekávaly nejmenší odpor, pak při použití jaderných zbraní bojují vždy na směru hlavního úderu, protože zde výsledky úderů podstatně usnadňují pronikání.

Abychom zabránili zvýšené koncentraci vlastních sil a prostředků a neskýtali tak protivníkovi žádné efektivní cíle pro jaderné zbraně, zvláště pro jeho první jaderný úder, nemůžeme v žádném případě přivádět do boje útvary a svazky 2. sledu nebo svazky z hloubky přes bojovou sestavu útvarů 1. sledu, ale na jejich křídla, do meziprostorů a mezer.

Znovu zdůrazňujeme, že s přechodem na použití jaderných zbraní vzniká poprvé možnost účinně napadnout uskupení protivníka již při vstupu do boje (operace) současně v celé hloubce. V současné době je ale nutné řešit ještě problém jak účinně využívat výsledky jaderných úderů v hloubce uskupení protivníka. Toho času to mohou totiž jen vzdušné výsadky. Při

přechodu k použití jaderných zbraní bude proto zásadou používat v širokém rozsahu a na směru hlavního úderu taktické a operační vzdušné výsadky v součinnosti s předsunutými odřady nebo tankovými svazky, které bojují odtržené od hlavních sil. V poměru k použití vzdušného výsadku na počátku války spočívá další výhoda v tom, že při přechodu k použití jaderných zbraní v průběhu bojové činnosti bez jejich použití jsou okamžitě k dispozici také dopravní vrtulníky k použití vzdušných výsadků motostřeleckých jednotek, i když již utrpěly ztráty. Vzdušný výsadek může být použit do velké hloubky, protože předsunuté odřady dosahují značně vysoké tempo. Zesílený motostřelecký prapor může být použit jako taktický vzdušný výsadek při bojové činnosti bez použití jaderných zbraní jen do 15 km, při jejich použití až do hloubky 30 km.

Z dosud uvedených zvláštností a zásad bojové činnosti v přechodné fázi můžeme vyvodit závěr, že činnost všech jednotek a útvarů, které uskutečňují úder, tj. motostřelecké a tankové útvary 1. sledu, předsunuté odřady, jakož i vzdušné výsadky, jsou všestranně připraveny využít účinků jaderných úderů, zvláště momentu překvapení. Splnění tohoto úkolu podmiňuje krajně rozhodná, cílevědomá a útočná bojová činnost. Útoky a protizábrany jsou vedeny převážně na směrech a obzornost činnost má ohniskový charakter. Tato okolnost vyžaduje více než kdy jindy, uzpůsobit prapory a pluky k samostatnému plnění různorodých bojových úkolů. V zájmu zabezpečení této nezávislosti může být při přechodu k použití jaderných zbraní oprávněně zrušit dělostřelecké skupiny a dělostřelectvo přímé podpory decentralizovat. Nebo vyjádřeno jinak — posilové prostředky, které byly dříve soustředěny v rukou nadřízeného, podřídí včas podřízeným velitelům.

Kromě hromadění palby bude v zájmu převahy sil na rozhodujícím směru a v rozhodujícím čase — také v podmínkách použití jaderných zbraní — nutné určité, ale velmi krátkodobé soustředění úderných sil. Ihned po vyřešení hlavního úkolu zaujmají útvary znovu decentralizovanou sestavu. Decentralizace úderných sil na bojišti vyžaduje na jedné straně iniciativu, pružnost, rychlost, aktivitu a pohyblivost vojsk, na druhé straně dodává celkové bojové činnosti, kromě velkého zničujícího účinku palby, vysloveně dynamický charakter.

Bojová činnost s použitím jaderných zbraní bude poznamenána nejen novou kvalitou palby, ale také vyšší kvalitou úderu a manévru.